

ฐานข้อมูล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อมูลทางสังคม

ในเขตพื้นที่ตำบลอนจิก

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลอนจิก

อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) ปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดให้ความหมายไว้อย่างชัดเจน แต่พอทำความเข้าใจได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ สืบทอด จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับ ประยุกต์และเปลี่ยนแปลง จนอาจเกิดเป็น ความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลดอนจิก อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีความประสงค์จะอนุรักษ์การปรับใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ ภูมิปัญญาเดิมกับภูมิปัญญาใหม่ให้สอดคล้องกับฐานทรัพยากรที่มีอยู่ ผนวกกับปัจจุบันเยาวชนและ คนรุ่นต่อมาไม่ค่อยให้ความสำคัญ หรือไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนมากนัก องค์การบริหารส่วนตำบลดอนจิกจึงจัดทำเอกสารเพื่อประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นใน ตำบลดอนจิก ตามชุมชนในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ และมีความประสงค์ที่จะให้ทุกภาคส่วนใน สังคมได้ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้ สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของ ตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆ ต่อไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลดอนจิก

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	
- ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
- ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓
- ข้อมูลปฏิทินกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	๙
- รายชื่อในเขตตำบลคอนจิก	๑๒
- ภาคผนวก	๑๓
๑) ตารางฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อมูลทุนทางสังคม รายหมู่บ้าน	

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ กันดังนี้ สามารถ จันทรสุรีย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเองทำเองโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการ สังกศวิทยา วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะใช้ในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตนะ บัวสนธ์ (๒๕๓๕) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่บุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการที่คนดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขของในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท์ (อ้างอิงถึงในพิสิฐ นาครำไพ, ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการจะใช้ชีวิตอย่างไรยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกยกระดับให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์ พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับปรุง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

ประเวศ วัชสี (๒๕๓๖) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่งๆ เพราะฉะนั้นจึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มาจากข้างนอก ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ มีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน มีความเป็นบูรณาการสูงทั้งในเรื่องของกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมและเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าว่าวัตรธรรม เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ จึงมีความเคารพ ผู้อาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าจากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง

องค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ (๒๕๔๖, หน้า ๘๒๖) ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาไว้ว่า “พื้นความรู้ความสามารถ” ภูมิปัญญาหมายถึงทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน หรือเป็นลักษณะสากล ที่หลายถิ่นมีคล้ายกันก็ได้ ภูมิปัญญาชาวบ้านในแต่ละถิ่นเกิดจากการแสวงหาความรู้ เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญานี้จึงเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและชาวบ้าน เช่น การประกอบพิธีกรรมของชุมชน หรือประเพณีการรวมกำลังช่วยกันทำงานใหญ่หลวงเกินวิสัยที่จะทำสำเร็จได้โดยคนเดียวเป็นต้น ภูมิปัญญาหมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าแสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคล และสังคม ซึ่งได้สั่งสมและปฏิบัติสืบต่อกันมาภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรของบุคคลหรือ ทรัพยากรความรู้ก็ได้ทรัพยากรความรู้ที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ความรู้ในสาขาอาชีพหรือวิชาการด้านต่างๆ เช่น การคัดเลือกพันธุ์ข้าว การถนอมอาหาร วัฒนธรรม ศิลปะ จารีตประเพณี เป็นต้นส่วนทรัพยากรบุคคลที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ชาวนาผู้ประสบความสำเร็จในการผลิต พราหมณ์ผู้เชี่ยวชาญในบายศรี เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) หรือปัญญาชนชาวบ้านหรือปัญญาชนท้องถิ่น (Intellectual Organic) หมายถึง “พื้นเพรากฐานของความรู้ของชาวบ้าน หรือความรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์สืบเนื่องต่อกันมาทั้งทางตรง คือ ประสบการณ์ด้วยตนเองหรือทางอ้อมซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่ หรือความรู้ที่สะสมสืบต่อกันมา”

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

/๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน ...

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน รวมถึง สวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๖. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทักษะศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๗. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิผล

๘. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๙. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลอนจิก

ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ได้แก่

๑. ด้านการเกษตรกรรม
๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๓. ด้านแพทย์แผนไทย
๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
๕. ด้านศิลปกรรม
๖. ด้านภาษาและวรรณกรรม
๗. ด้านศาสนาและประเพณี

๑. ด้านการเกษตรกรรม

ลำดับ	ชื่อภูมิปัญญา	บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ	ที่อยู่
๑.	ปลูกพืชผักสวนครัว	นางนงเยาว์ บุญทอ	ม.๑
๒.	เลี้ยงไก่พื้นบ้าน	นายประไพ ดุจดา	ม.๑
๓.	เลี้ยงโคเพื่อจำหน่าย	นาย สมคิด สุพรม	ม.๒
๔.	เพาะเห็ด	นายสนธยา คำจันทร์	ม.๓
๕.	ปุ๋ยหมักเวียน	นายเสด็จ โสวะภาสัน	ม.๔
๖.	เพาะเห็ดฟาง	นางเอี่ยมพร ครองยุติ	ม.๕
๗.	เพาะเห็ด	นางหนูพิน ศรีจันทร์	ม.๖

๘.	เกษตรผสมผสาน	นายจำปา กลิ่นบัว	ม.๖
๙.	ปุยอินทรี	นายวินัย นามโย	ม.๗
๑๐.	เกษตรอินทรีย์	นายทวี ชัยชนะ	ม.๗
๑๑.	เพาะเห็ด	นางลำจวน คำทรัพย์	ม.๑๐
๑๒.	เลี้ยงโคเพื่อจำหน่าย(กองทุนเศรษฐกิจชุมชน)	นายสุนทร สีแสง	ม.๑๑
๑๓.	เกษตรอินทรีย์	นายเสถียร ทองสวัสดิ์	ม.๑๖
๑๔.	เลี้ยงไก่พื้นเมือง	นางสุรัตนา คำเพราะ	ม.๑๘
๑๕.	ปุยหมักอินทรีย์ชีวภาพ	นายมนัส พูลทอง	ม.๑๙
๑๖.	เลี้ยงโค	นายอ้วน คุณตุ้ม	ม.๒๑

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ลำดับ	ชื่อภูมิปัญญา	บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ	ที่อยู่
๑.	งานฝีมือวัสดุใบตอง	นางพิสมัย ดุจดา	ม.๑
๒.	ด้านงานฝีมือด้านจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	นายบุญมี แยมยิ้ม	ม.๒
๓.	ด้านการทำงานฝีมือ ไม้กวาดทางมะพร้าว	นาย บุญมี นะดาพันธ์	ม.๒
๔.	เชี่ยวชาญทางด้านจักสาน จักสานที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น ตะกร้า กระติบข้าว ไซตักปลา ฯลฯ	นายไหว แสนวงศ์	ม.๓
๕.	เชี่ยวชาญด้านการสานเปลจากไม้ไผ่ สร้างอาชีพและสร้างรายได้	นายรววย รุ่งเย็น	ม.๓
๖.	เชี่ยวชาญด้านการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้	นายไพโรวัลย์ เชือกทอง	ม.๔
๗.	เชี่ยวชาญทางด้านจักสาน จักสานที่ทำจากไผ่ เช่น ตะกร้า กระติบข้าว ฯลฯ	นางวาสนา จันทร์ทะแจ่ม	ม.๔
๘.	ตัดเย็บผ้าทั่วไปตามที่ถูกคำต้องการ	นางประชิด ละดาดก	ม.๕
๙.	งานฝีมือด้านทำไม้กวาดทางมะพร้าว	นางหนูแปลง ศิริคุณ	ม.๖
๑๐.	การทำไข่เค็ม	นางสาวยุพาพร ศิริคุณ	ม.๖
๑๑.	ฝีมือด้านจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	นายคำอ้วน นาคูณ	ม.๖
๑๒.	จักสานที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น ตะกร้า กระติบข้าว ไซตักปลา ฯลฯ	นายสมคิด เส้นเกษ	ม.๗
๑๓.	จักสานที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น ตะกร้า กระติบข้าว ไซตักปลา ฯลฯ	นายใบ เส้นเกษ	ม.๗
๑๔.	จักสานจากวัสดุไม้ไผ่ เช่น กล่องข้าว ตะกร้า ฯลฯ	นายประเสริฐ ทองผุ	ม.๘
๑๕.	แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวกล้องงอกไรซ์เบอร์รี่เพื่อสุขภาพ	นางราตรี ลาภเย็น	ม.๘

๑๖.	แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวกล้องงอกไรซ์เบอร์รี่เพื่อสุขภาพ	นางบุญเลิศ สีสาสีมา	ม.๘
๑๗.	จักสานที่ทำจากต้นกก ต้นไทร เช่น ตะกร้า กระติบข้าว ฯลฯ	นางรัชณี ดวงเนตร	ม.๙
๑๘.	ทอผ้าขาวม้า ผ้าฝ้าย	นางสุภี ดวงเนตร	ม.๙
๑๙.	การทำไม้ตีพริก	นางผิวพร นัยนิตย์	ม.๙
๒๐.	ถนอมอาหาร การทำไข่เค็ม	นางรมณ นารัตน์	ม.๙
๒๑.	จักสาน จักสานที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น ตะกร้า กระติบข้าว ไซดักปลา ฯลฯ	นายเช็ง บุญเทา	ม.๑๐
๒๒.	ประดิษฐ์กรงนก จากไม้ไผ่ ไม้หวาย	นายบุญเที่ยง มาลาสาย	ม.๑๐
๒๓.	ผู้เชี่ยวชาญทางการทำบายศรีสู่ขวัญจากใบตอง ใช้ประกอบในงานต่างๆ เช่น ทำพาชขวัญ งานแต่ง ฯลฯ	นางบัวเรียน ชาวนา	ม.๑๐
๒๔.	เชี่ยวชาญทางด้านจักสาน จักสานที่ทำจากพลาสติก เช่น ตะกร้า กระเป๋า ฯลฯ	นายมवल เทียนแก้ว	ม.๑๐
๒๕.	ตัดเย็บผ้า	นางประไพ ดาวใส	ม.๑๐
๒๖.	ด้านงานฝีมือด้านจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	นายสวัสดิ์ จัตวงษ์	ม.๑๑
๒๗.	ด้านงานไม้ งานก่อสร้าง	นายคำใบ สุโสภาค	ม.๑๑
๒๘.	จักสาน	นางสายชล บำรุงรัตน์	ม.๑๒
๒๙.	จักสาน	นางหนูชม ประดอง	ม.๑๓
๓๐.	ด้านการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้	นายพันซัง กาญจนรัตน์	ม.๑๔
๓๑.	ด้านการทำเฟอร์นิเจอร์	นายมนูญ บัวใหญ่	ม.๑๔
๓๒.	ด้านการสานแห	นาย สมพงศ์ นราพันธ์	ม.๑๔
๓๓.	การจักสานไม้ไผ่	นายคำ สีดา	ม.๑๔
๓๔.	ด้านการทำบายศรีสู่ขวัญ งานฝีมือ งานใบตอง	นางคำมะลุน บัวใหญ่	ม.๑๔
๓๕.	ด้านการทำบายศรีสู่ขวัญ งานฝีมือ งานใบตอง	นางสุรีย์ ยืนมั่น	ม.๑๔
๓๖.	ด้านงานฝีมือด้านจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	นายจำปา พะดาวัน	ม.๑๕
๓๗.	ชำนาญด้านการเชื่อมโลหะ	นายบุญครอง มาดี	ม.๑๕
๓๘.	ประดิษฐ์ดอกไม้	นางนารี แก้วมั่น	ม.๑๕
๓๙.	ทอผ้าพื้นเมือง	นางสุภาพ มั่นสิงห์	ม.๑๗
๔๐.	การจักสานไม้ไผ่	นายอำคา คำแหง	ม.๑๗
๔๑.	เชี่ยวชาญทางการทอผ้าจากฝ้าย	นางทองดี ทนงค์	ม.๑๘
๔๒.	เชี่ยวชาญด้านการทอเสื่อ ต้นกก , หวาย ฯลฯ	นางสมศรี จิตทวี	ม.๑๘
๔๓.	พานบายศรีสู่ขวัญ/ด้านงานฝีมือด้านจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	นายบุญชม ทองสวัสดิ์	ม.๑๙

๔๔.	พานบายศรีสู่ขวัญ	นางหนูพลีวัล พูลทอง	ม.๑๙
๔๕.	พานบายศรีสู่ขวัญ	นาย บุญอัฐ พูลทอง	ม.๑๙
๔๖.	ดอกไม้พลาสติก	นางอุไร คุณคุ้ม	ม.๒๑
๔๗.	ด้านงานฝีมือด้านจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	นายเวหา นาคุณ	ม.๒๑
๔๘.	ด้านเครื่องประดับจากวัสดุหอย กะลามะพร้าว เช่น สร้อย สร้อย ข้อมูล แหวน ฯลฯ	นางสาวมลฤดี ทองสวัสดิ์	ม.๒๓
๔๙.	เชี่ยวชาญทางด้านจักสาน จักสานที่ทำจากไม้ไผ่ เช่น ตะกร้า กระติบข้าว ไซดักปลา ฯลฯ	นายสมศรี พุ่มจันทร์	ม.๒๓

๓. ด้านการแพทย์ไทย

ลำดับ	ชื่อภูมิปัญญา	บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ	ที่อยู่
๑.	ปรุยาสมุนไพรเพื่อบำรุง รักษา ร่างกาย	นายวิเชียร โพธิ์จันทร์	ม.๔
๒.	เชี่ยวชาญด้านสมุนไพร ในการรักษาโรค	นายนิรันดร อภิบาล	ม.๙
๓.	เชี่ยวชาญด้านการปรุยาสมุนไพร เพื่อใช้รักษาหรือบรรเทาอาการ จากโรค	นายคุณ มาลาสาย	ม.๑๐
๔.	เชี่ยวชาญทางด้านการเป่ารักษา เช่น งูกัด เป่ากระดูกหักให้ต่อกัน เป่าลดอาการบวม ช้ำ ฯลฯ	นายหวัน บรรหารบุตร	ม.๑๐
๕.	แพทย์ผู้ทำการรักษาดูแลเกี่ยวกับสัตว์	นาย สมยงค์ กำนาน	ม.๑๙
๖.	การนวดคลายกล้ามเนื้อ การนวดโบราณ	นายแสวง ผาสิน	ม.๒๐
๗.	การนวดคลายกล้ามเนื้อ การนวดโบราณ	นายบุตรดี บัวใหญ่	ม.๒๐

๔. ด้านการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลำดับ	ชื่อภูมิปัญญา	บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ	ที่อยู่
๑.	โคกหนองนาโมเดล	นางรำพรรณ ศิริคุณ	ม.๖
๒.	วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านม่วงฮี	นางบุญเลิศ สีสาสีมา	ม.๘
๓.	บริหารจัดการกลุ่มขยะในหมู่บ้าน	นางวิไลวรรณ สีสุข	ม.๙
๔.	โคกหนองนาโมเดล	นายสุรียนต์ แก้วคนงาม	ม.๑๗
๕.	โคกหนองนาโมเดล	นางบุญแต่ง ลาภเย็น	ม.๑๐
๖.	โคกหนองนาโมเดล	นายทอง กอจันทร์	ม.๑๑
๗.	โคกหนองนาโมเดล	นายอดิสร พุ่มจันทร์	ม.๑๑
๘.	โคกหนองนาโมเดล	นายเสวย สายบุญ	ม.๑๑
๙.	โคกหนองนาโมเดล	นางสุชี สีเสด	ม.๒๓

๑๐.	โคกหนองนาโมเดล	นายมัน สายบุญ	ม.๑๑
๑๑.	โคกหนองนาโมเดล	นายเคน จำปาเทศ	ม.๑๕
๑๒.	โคกหนองนาโมเดล	นางเกษร ธรรมพันธ์	ม.๑๕
๑๓.	โคกหนองนาโมเดล	นายนิยม พุ่มจันทร์	ม.๑๕
๑๔.	โคกหนองนาโมเดล	นางรักมะณี พลายวัน	ม.๑๕
๑๕.	โคกหนองนาโมเดล	นายบุตรบุญดี สายศิลป์	ม.๒๓
๑๖.	โคกหนองนาโมเดล	นายทองแดง แก้วหมั่น	ม.๑๕
๑๗.	โคกหนองนาโมเดล	นายสีทา ธรรมพันธ์	ม.๑๕
๑๘.	โคกหนองนาโมเดล	นางประครอง สุขไชยราช	ม.๑๕
๑๙.	โคกหนองนาโมเดล	น.ส.ปิยะดา สุขชาติ	ม.๒๒
๒๐.	โคกหนองนาโมเดล	น.ส. สมลักษณ์ ยะริรัมย์	ม.๒๒
๒๑.	โคกหนองนาโมเดล	นายสุรเชษฐ พุ่มจันทร์	ม.๒๓
๒๒.	โคกหนองนาโมเดล	นายทวี วงศ์โสภากา	ม.๒๓
๒๓.	โคกหนองนาโมเดล	นายสุข วิมนพันธ์	ม.๒๓
๒๔.	โคกหนองนาโมเดล	นางจิรณัฐ ทองมะณี	ม.๒๒
๒๕.	โคกหนองนาโมเดล	นายบุญมี สุวรรณภูมิ	ม.๘
๒๖.	โคกหนองนาโมเดล	นายเส็ง ธรรมวิจิตร	ม.๙
๒๗.	โคกหนองนาโมเดล	นางสาวขวัญตา บุญงาม	ม.๗
๒๘.	โคกหนองนาโมเดล	นายเทวา สีแดง	ม.๙
๒๙.	โคกหนองนาโมเดล	นายพนัน โขติรัตน์	ม.๔
๓๐.	โคกหนองนาโมเดล	นางฉวีวรรณ สุขชาติ	ม.๒๒
๓๑.	โคกหนองนาโมเดล	นางคุณดี แสนทวีสุข	ม.๑๓

๕. ด้านศิลปกรรม

ลำดับ	ชื่อภูมิปัญญา	บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ	ที่อยู่
๑.	จิตรกรรม	นายรัศมี ชาญจิตร	ม.๑
๒.	ดนตรีพื้นบ้าน การเป่าแคน	นายสีทน ทองสวัสดิ์	ม.๓
๓.	ด้านศิลปะดนตรีพื้นบ้าน หมอลำ	นายวิเชียร ธรรมพันธ์	ม.๔
๔.	กลองยาว	นายคำดี พลุทอง	ม.๖
๕.	ดนตรีพื้นบ้าน ประเภทดีดพิณ	นายทองสา ไชยทอง	ม.๗
๖.	ดนตรีพื้นบ้าน การเป่าแคน	นายวัน บัวใหญ่	ม.๑๔
๗.	ดีดพิณ เป่าแคน	นายสีทน ยืนมัน	ม.๑๙
๘.	ดนตรีพื้นบ้าน การเป่าแคน	นายบุญสี พุ่มจันทร์	ม.๒๐

๙.	ดนตรีพื้นบ้าน การตีตีพิน	นายหนูกร พุ่มจันทร์	ม.๒๐
๑๐.	เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ลำซิ่ง ลำกลอน ลำกลอนประยุกต์	นายทวีศักดิ์ ผางคำ	ม.๒๒
๑๑.	ดนตรีพื้นบ้าน	นายบุญมี พูลทอง	ม.๒๒
๑๒.	เชี่ยวชาญศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ลำซิ่ง ลำกลอน	นายวันชัย พูลทอง	ม.๒๒

๖. ด้านภาษาและวรรณกรรม

ลำดับ	ชื่อภูมิปัญญา	บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ	ที่อยู่
๑.	หมอสสูตร เมื่อมีพิธีกรรมต่างๆเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ	นายคำพา เครื่องคำ	ม.๔
๒.	พราหมณ์สู่วัฒน	นายอุทัย พบสุข	ม.๕
๓.	พราหมณ์สู่วัฒน	ประยนต์ ศิริคุณ	ม.๖
๔.	หมอสสูตร(พราหมณ์)สูตรขวัญตามงานพิธีต่างๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธีสู่วัฒน ฯลฯ	นายทองสา ศรีจันทร์อ่อน	ม.๑๐
๕.	ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดุจวง โหราศาสตร์ไทย	นายบุญมา เทียงธรรม	ม.๑๐
๖.	พราหมณ์สู่วัฒน	นายคำดี นาคูณ	ม.๑๙
๗.	หมอสสูตรขวัญ	นายบุญสอน ยะยิมย์	ม.๒๒

๗. ด้านศาสนาและประเพณี

ลำดับ	ชื่อภูมิปัญญา	บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ	ที่อยู่
๑.	พราหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายทองคุณ บุญคุณ	ม.๑
๒.	พราหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายทอง สายทอง	ม.๑
๓.	ปราชญ์ชาวบ้าน	นางอรุณี อ่อนรัตน์	ม.๒
๔.	พราหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายทวี วิสาการ	ม.๒
๕.	พราหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายสีทน ทองสวัสดิ์	ม.๓
๖.	เชี่ยวชาญด้านศาสนพิธี	นายคำมี ไชยทอง	ม.๗
๗.	พิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายเสริม มั่นยืน	ม.๘
๘.	ด้านพราหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายสมหมาย ฝั้ววิชัย	ม.๑๓
๙.	ด้านพราหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายลา ดรุณพันธ์	ม.๑๓
๑๐.	ผู้ทำหน้าที่พิธีกรรมทางพุทธศาสนา และดูแลบริหารการจัดการภายในวัด	นายสมัคร พรหมดี	ม.๑๔
๑๑.	ด้านพราหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายทองแดง มาลาพันธ์	ม.๑๔
๑๒.	ด้านพราหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายทองแสง โชติรัตน์	ม.๑๕
๑๓.	ผู้ทำหน้าที่พิธีกรรมทางพุทธศาสนา และดูแลบริหารการจัดการ	นายทองแดง แก้วหมั่น	ม.๑๕

	ภายในวัด		
๑๔.	ด้านพรหมณ์หมู่บ้านพิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายปาน ความสวัสดิ์	ม.๑๖
๑๕.	พิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายณรงค์ พุ่มแก้ว	ม.๑๗
๑๖.	พิธีกรรมทางศาสนา	นายนนชัย แสนทวีสุข	ม.๑๗
๑๗.	พิธีกรรมต่างๆเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	นายเสถียร พุฒัน	ม.๒๐
๑๘.	งานพิธีทางศาสนา	นายโฮม สิงหล	ม.๒๒

ข้อมูลปฏิทินกิจกรรมประจำปี วันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

วัน/เดือน/ปี ที่จัดกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม/ งานประเพณี	สถานที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม (โปรดระบุความเป็นมา/ ความสำคัญอย่างย่อและกิจกรรม)	บุคคล/หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ (โปรดระบุให้ชัดเจน)	หมายเหตุ
๑ ม.ค.	งานทำบุญขึ้นปีใหม่	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล	เลี้ยงพระ ฟังธรรม ทำบุญ ตักบาตร ข้าวสาร อาหารแห้ง	อบต.ดอนจิก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน	
วันขึ้น ๑๕ เดือน ๓	วันมาฆบูชา	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม บำเพ็ญ ประโยชน์ เวียนเทียน	อบต.ดอนจิก กำนัน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	
๑๐ เม.ย.	ส่งเสริมประเพณี แก่งลำดวน	แหล่งท่องเที่ยวแก่งลำดวน บ้านโนนลำดวน	การประกวดกิจกรรมส่งเสริมประเพณี ที่แก่งลำดวน	อบต.ดอนจิก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	
๑๓ - ๑๕ เม.ย.	ประเพณีสงกรานต์ หรือ ส่งเสริม	แหล่งท่องเที่ยวแก่งลำดวน บ้านโนนลำดวน	ทำบุญตักบาตร, กิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ การประกวดกิจกรรมส่งเสริม	วัด/ชุมชน/ประชาชน	
วันขึ้น ๑๕ เดือน ๖ หรือ ถ้าปีใด มีอธิกมาสคือเดือน ๘ สองหน เลื่อนไป เป็นกลางเดือน ๗	วันวิสาขบูชา	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม บำเพ็ญประโยชน์ เวียนเทียน	อบต.ดอนจิก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	
๓ มิ.ย.	วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล / ที่ว่าการอำเภอ	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม จัดกิจกรรมเฉลิมพระชนมพรรษา และร่วมพิธีที่ว่า การอำเภอ	อบต.ดอนจิก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน/ ประชาชน	
๒๘ ก.ค.	วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระ พระปรเมนทรรามาธิบดีศรี สินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล / ที่ว่าการอำเภอ	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม จัดกิจกรรมเฉลิมพระชนมพรรษา และร่วมพิธีที่ว่า การอำเภอ	อบต.ดอนจิก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน/ ประชาชน	

วัน/เดือน/ปี ที่จัดกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม/ งานประเพณี	สถานที่จัดกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม (โปรดระบุความเป็นมา/ ความสำคัญอย่างย่อและกิจกรรม)	บุคคล/หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ (โปรดระบุให้ชัดเจน)	หมายเหตุ
วันขึ้น ๑๕ เดือน ๘	วันอาสาฬหบูชา, ประเพณีวันเข้าพรรษา	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม บำเพ็ญ ประโยชน์ เวียนเทียน	อบต.ดอนจิก กำนัน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	
๑๒ ส.ค.	วันแม่แห่งชาติ	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล / ที่ว่า การอำเภอ	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม จัดกิจกรรมเฉลิมพระชนมพรรษา และร่วมพิธีที่ว่า การอำเภอ	อบต.ดอนจิก กำนัน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	
ต.ค.	ทำบุญ ๙ วัด ลดเลikelะ อบายมุข	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม บำเพ็ญ ประโยชน์	อบต.ดอนจิก กำนัน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	
ต.ค.	ประเพณีออกพรรษา	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม บำเพ็ญ ประโยชน์	อบต.ดอนจิก กำนัน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	
พ.ย.	ประเพณีลอยกระทง	อบต.ดอนจิก	จัดกิจกรรมลอยกระทง	อบต.ดอนจิก	
๕ ธ.ค.	วันพ่อแห่งชาติ	วัดต่างๆในพื้นที่ตำบล / ที่ว่าการอำเภอ	ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังธรรม จัดกิจกรรมเฉลิมพระชนมพรรษา และร่วมพิธีที่ว่า การอำเภอ	อบต.ดอนจิก กำนัน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	
๖ ธ.ค.	งานบวงสรวงพระบารุง ราษฎร์(จุมมณี) และ ประเพณีบุญคุณลาน กุ่มข้าวใหญ่ อำเภอฟิบูลมัง สาหาร	บริเวณลานอนุสาวรีย์ พระบารุงราษฎร์(จุมมณี) อำเภอฟิบูลมังสาหาร	ทำบุญตักบาตร และร่วมพิธีสักการะ	อำเภอฟิบูลมังสาหาร /ส่วนราชการ / อบต.ดอนจิก กำนัน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ประชาชน	

ภาคผนวก

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อมูลทุนทางสังคม ตำบลอนจิก อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัด
อุบลราชธานี

(หน้า ๑ - ๕๖)